

ÁLLATOK A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN: „ÁLLATI” ÉS ÁLLATOK ELLENI BŰNÖK

1. Állatvédelem – a kezdetektől napjainkig

Az ember állatokkal kapcsolatos attitűdjei a történelem során jelentős változásokon mentek keresztül. A természeti népek számára az állatok nem csak a létezését biztosító ételmet jelentették, hanem a törzsi kultúrában adott állat, vagy állatok mágikus lények voltak, amelyek (akik) tiszteletet érdemeltek. A totem állat testre tetoválása a törzshöz való tartozást jelölte. A kialakuló zsidó-keresztény kultúrkörből, az Ószövetségből vett példa már azt mutatja, hogy az állatok teljes jogú társai az embernek, hiszen, mikor Isten szövetséget köt Noéval, azt valójában az összes teremtménnyel köti.¹ A későbbi keresztény világ állat-értelmezése már eltávolodott ettől a felfogástól. Ahogy az emberiségnek egyre több tudása lett a környezetéről, a benne létező élőlényekről és dolgokról, a kezdeti misztikus értelmezéseknek a helyét kezdte átvenni egy sokkal materialistább felfogás az állatokról. Transzcendens lényekből dolgokká váltak. Az állat a római jog szerint úgynevezett *res Mancipi*, tehát csak *Mancipatio*-val, ünnepélyes aktussal átruházható dolog volt.² A rabszolgákhoz hasonlóan az állatok lehettek saját erejük által mozgó dolgok, *res se moventes*-ek (pl. ló, ökör), vagy senki tulajdonát nem képező *res nullius*-ok (vadállatok).³ Rousseau felfogása szerint az állatok csupán olyan szerkezetek, melyeknek semmi önmagán túlmutató célja nincs. Descartes „*cogito ergo sum*”-ja pedig éppenséggel arról árulkodik, hogy amelyik élőlény nem tud gondolkodni, nem is létezik.⁴ Sok időnek kellett tehát eltelténi ahhoz, hogy eljussunk a híres utilitarista filozófus, Jeremy Bentham gondolatáig, miszerint „nem az a kérdés, hogy az állatok képesek-e gondolkodni vagy képesek-e beszélni, hanem az, hogy képesek-e szenvedni.”

Az állatvédelem gyökereinek kialakulásáról a koraközépkortól kezdődően beszélhetünk. A középkori felfogás azonban csak a mezőgazdaság kapcsán védte az állatokat, azon belül is főleg a haszonállatokat. A védelem fő szempontja az volt, hogy minél több hasznot hozzon az állat a tulajdonosának.⁵ Érdekes megemlíteni, hogy ezzel szemben, az állatok által okozott károkozás szabályozásával kapcsolatban már a 12 táblás törvény is tartalmazott rendelkezéseket. Eszerint aki veszélyes állatot nyilvános út közelében tartott, ha ezáltal valamely járókelő kárt szenvedett, a kár kétszeresére, ha megsebesült, a bíró becslése szerint megállapított kártérítésre (*in bonum et aequum concepta actio*) vált kötelezetté; míg ha a megsebesített személy meghalt, az állat tartóját

¹ Jávor Benedek: Állatvédelem (jegyzetek). In: Nyéki Kálmán (szerk.): Bioetika és Környezeti Etika. II. Budapest, Család, Ifjúság és Bioetika Intézet Alapítvány, 2010. 96. o.

² Zoltán Ödön: Az állatvilág jogi védelme. Magyar Jog, 1986/2. 108. o.

³ Marton Géza: A római magánjog elemeinek tankönyve. Intitúciók. Harmadik, változatlan kiadás. Tankönyvkiadó, Budapest, 1960. 126. o.

⁴ Jávor Benedek: i.m. 96. o.

⁵ Embersics Judit: Az állatvédelem kialakulása és történeti áttekintése. *Iustum Aequum Salutare* XII. 2016/4. 219. o.

200.000 szeszterciuszra büntethették.⁶ A civilizált, nyugati típusú államokban az állatvédelem jogi alapjait kétszáz éve fektették le. Ennek kialakításában jelentős szerepet töltek be az állatvédő szervezetek. Az első ilyen egyesületet (Society for the Prevention of Cruelty to Animals) 1824-ben alapították Angliában. Viktória királynő – az egyesület működésének elismeréseként – engedélyezte a „királyi” név (Royal) viselését. Ezzel csaknem párhuzamosan, 1822-ben az ír Richard Martin közreműködésének köszönhetően megjelent a világ első állatvédelmi törvénye Angliában (Martin’s Act).⁷ Magyarországon a 19. század 40-es éveitől már tudományos munkák jelentek meg az állatvédelem tárgykörében, majd 1883-ban Hermann Ottó és munkatársai megalakították az Országos Állatvédő Egyesületet. 1898-ban megjelent egy összefoglaló mű az állatvédelemmel kapcsolatos jogszabályokról.⁸ Egyre inkább kidolgozásra kerültek tehát olyan törvényjavaslatok, melyek már nem társadalompolitikai, vagy gazdasági célból akarták szabályozni az állatokkal való emberséges bánásmódot, hanem ténylegesen az állati szenvedést akarták csökkenteni.⁹ Ha az Európai Unió ide vonatkozó rendelkezéseit áttekintjük, két fontos közösségi rendeletet kell kiemelnünk. Az egyik az 1/2005/EK rendelet¹⁰ az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről, a másik pedig a 1099/2009/EK rendelet¹¹ az állatok leölésük során való védelméről. Magyarországon az igazi, közvetlen és hathatós állatvédelem az 1990-es évektől kezdve erősödött meg. A rendszerváltozás utáni első nagy jelentőségű, releváns törvény az 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről¹² volt. Ezt követően kiemelkedő mérföldkőnek a 2004-es év tekinthető, amikortól büntetőjogi tényállássá vált az állatkínzás. Hatályos rendelkezéseink szerint az állatvédelemre vonatkozó jogszabályok megsértését – a jogellenes magatartás súlyosságára szerint – vagy a szabálysértési eljárásról szóló 2012. évi II. törvény, vagy a Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) alapján szankcionálják.

2. Állatok a büntetőeljárásban

A számos, állatok sérelmére elkövethető bűncselekmény tényállásainak (ld. 2012. évi C. törvény XXIII. fejezet) sajátosságai okán csak két, minden ügyben megjelenő elemet emelnék ki a büntetőeljárásból: a tényállás tisztázásának és a bűnjelkezelésnek a kérdésköreit. A tényállás tisztázása kapcsán a fő kérdések véleményünk szerint a következők: szakszerű helyszíni szemle lefolytatása, melynek során az állat állapotát is hitelesen dokumentálni kell (élő, elhalt, azonosítóval rendelkezik-e, sérülése van-e, ezek száma, stb). Kérdés továbbá, milyen közigazgatási szervvel, szervekkel kell együttműködni a nyomozóhatóságnak, és megkeresések, vagy tanúkihallgatások során milyen adatok beszerzése szükséges, illetve lehetséges? Ilyen tisztázásra váró körülmény lehet például: tulajdonos (tartási engedélyes) adatai, előírt tartási körülmények, ennek ellenőrzésére jogosult szerv megállapítása. E két kérdéskörnek „metszéspontjában”

⁶ Marton Géza: i.m. 229. o.

⁷ Horváth Orsolya: Az állatok hadicélú felhasználása a háborúkban, különös tekintettel a Nagy Háborúra. Honvédségi Szemle, 2015/3. 129. o.

⁸ K. Nagy Sándor: Állatvédők törvénykönyve. Az állatvédelemre és állategészségügyre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata. Az Országos Állatvédő Egyesület támogatásával. Budapest, 1898.

⁹ Embersics Judit: i.m. 225. o.

¹⁰ A rendelet az állatok szállításának szervezésére, a szállítványozók, a járművek és az állatok szállításra való alkalmasságára vonatkozó részletes követelményeket tartalmazza.

¹¹ A rendelet az állatok levágásának és leölésének részletes technikai és személyi követelményeit részletezi.

¹² Állatvédelmi törvény

véleményem szerint a hatósági (jogosult) állatorvos¹³ személye, feladat- és hatáskörei állnak. Közreműködik a helyszíni szemle során, vagy az állat veszélyessé nyilvánítása során, mint a szakigazgatás tagja. A tényállás tisztázásához szinte minden esetben szakértői, jellemzően igazságügyi szakértői közreműködés szükséges. Szakkérdésként merülhet fel a büntetőeljárás során például: az állat faja, fajtája, rendszertani besorolása, védettségének szintje, gerezna¹⁴ vizsgálata, annak eldöntése, hogy az egyed szabadon, vagy fogságban nevelkedett-e, stb. A szakértői lehetőségekről a későbbiekben még szólunk. A bűnjelkezelés sajátosságai abban mutatkoznak meg, hogy a lefoglalt állatok elhelyezése, gondozása, orvosi ellátása illetve az ezekről való gondoskodás a nyomozóhatóság feladata. E feladatát azonban csak a már említett együttműködés keretében tudja teljesíteni. Mindez azonban a meglévő szabályozás ellenére¹⁵ a gyakorlatban számos nehézséget okoz. Számolni kell azzal, hogy az állatok ellátása a befogadó szerv vagy szervezet számára jelentős többletkiadást jelent. A tulajdonossal rendelkező állatok esetén a tulajdonos gyanúsítását követően ugyanezen a helyzet áll elő. A védett természeti értékekre mind a lefoglalás, mint az elkobzás keretében speciális szabályok vonatkoznak ugyan, véleményünk szerint azonban nem jelentenek érdemi különbséget az általános rendelkezésekhez képest. Mindkét körben szűkszavú a szabályozás: a természetvédelmi hatóság kötelessége az egyedekről, természeti értékekről való gondoskodás. A büntetőeljárás szempontjából az elhelyezéssel kapcsolatos bűnügyi költség összege jelenti a következő sarkalatos pontot, az általános szabályok szerinti „költségviselés” véleményünk szerint más ügyekhez, ügytípusokhoz képest sokkal inkább kihatással lehet az eredményes felderítésekre.

Az állatok által „elkövetett” jogsértések, valamint az állatok felhasználásával elkövetett bűncselekmények között a „Veszélyeztetés kutyával” szabálysértés, illetve „Testi sértés” bűncselekményt említjük meg. Szabálysértés esetén a tényállás tisztázása körében a jegyzői feladat- és hatáskörök, illetve az esetlegesen az állat által okozott sérülések súlyosságának megállapítása érdemel említést, tekintettel arra, hogy mindkettő kihatással lehet a büntetőeljárás megindulására, lefolytatására. Testi sértés nyomozása során kiemelt jelentőségű a bűnösség vizsgálata, a tulajdonosi illetve a sértetti közrehatás. Annak eldöntése, hogy a sérülés hogyan, milyen körülmények között keletkezett, az állat azt kinek/minek okozta, és ehhez milyen közigazgatási jogkövetkezmények fűződhetnek, a 41/2010. (II.26.) a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendelet szól. Az ebben foglalt szabályokhoz hasonlóan a büntetőeljárás során is szükséges az állatok, valamint az általuk okozott sérülések szakértői vizsgálata, a következőkben erről lesz szó.

3. Állatok azonosítását célzó kriminalisztikai és szakértői vizsgálatok

Akár az emberek által állatok sérelmére, akár az állatok által emberek (vagy állatok, pl. állatviadal) sérelmére elkövetett cselekményeket nézzük, az eljárás során az állat kriminalisztikai és szakértői (taxonómiai, illetőleg egyed-) azonosítása döntő lehet nem csak

¹³ 113/2006. (V. 12.) Korm. rendelet a jogosult állatorvos hatásköréről és a működésével kapcsolatos részletes szabályokról

¹⁴ Kisebb állat (róka, nyúl stb.) lefejtett, szőrmévé feldolgozható, szőrös bőre; prém <http://mek.oszk.hu/cgi-bin9/czuczor2.cgi?kezdobetu=G&szo=GEREZNA&offset=20> (Letöltés ideje: 2017.07.09.)

¹⁵ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról; 19/1997. (VII. 4.) KTM rendelet az elkobzott védett természeti értékekkel kapcsolatos intézkedésekről

a történetek rekonstrukciójában, hanem a követendő orvosi ellátásban is. Klasszikus (nem feltétlenül büntetőjogi) példa lehet erre a rovarcsípés. A sok esetben életveszélyes allergiát létrehozó rovarcsípést ugyanis a hártvászárnyúak (Hymenoptera) rendjéhez tartozó darazsak, méhek és egyes hangyafélék okoznak, allergiás reakciók más rovarokkal szemben nem gyakoriak. A csípés eredete (v.ö.: az állat azonosítása) tehát eldöntheti az orvosi beavatkozás mikéntjét, agresszivitását is. Az azonosítás (a) az állat és (b) az általa okozott sérülés morfológiai jegyeinek megfigyelésével és leírásával kezdődhet.¹⁶ Előbbit (a) elősegítheti, ha az állat fellelhető és/vagy valamilyen jelölés (chip, gyűrű, billog stb.) megtalálható rajta, utóbbi (b) általában azonban csak az állatfajta azonosításában játszhat szerepet (pl. kutya-, vagy macska által okozott sérülés, kígyómarás stb.). Gerinces állatok által okozott harapott sérülések esetén lehetőség van a sérülések igazságügyi fogorvostani, illetőleg igazságügyi állatorvostani vizsgálatára. A vizsgálat célja lehet a harapott sérülésből az azt létrehozó állat fajtájának, (állcsontjai) méretének, illetőleg (az állat, vagy annak teteme megléte esetén) akár meghatározott egyedének azonosítása is.¹⁷ Megjegyzendő ugyanakkor, hogy egyedi azonosításra ezen módszer esetében csak igen ritkán van lehetőség. Hasonlóan váltakozó sikerrel kecsgethet az állati szőrök morfológiai összehasonlító vizsgálata is.¹⁸ Ez fény-, illetőleg scanning elektron mikroszkópos (SEM) módszerrel történhet. A keratin tartalmú állati szőrök képalkotó vizsgálatával, az emberi szőrökhöz hasonlóan, 3 jellegzetes réteg (cuticula, azaz kéreghártya, cortex, azaz kéreg és medulla, azaz velő) különíthető el. Ezek megjelenésbeli változékonysága, aránya, illetőleg a szőr transzverzális metszetének különbözősége az egyes állatfajok közötti különbségtételre elégséges. Megfelelő számú és minőségű összehasonlító minta megléte esetén kivételes esetben (pl. valamilyen ritka, a szőrt, vagy a szőrhagymát érintő megbetegedés) az egyedazonosítás is megkísérelhető. A harapási nyom vizsgálata mellett vadászati szakértő segíthet a helyszínről elmenekült vadállat láb-, talp-, vagy patanyomának traszológiai azonosításában.

A non human forenzikus DNS vizsgálatok elmúlt két évtizedben történt folyamatos térnyerése új perspektívát nyitott az állatok által- és állatok sérelmére elkövetett cselekmények felderítésében. 2010-ben, az International Society for Forensic Genetics Buenos Aires-ben tartott 23. konferenciáján fogalmazódott meg az igény a non human forenzikus dezoxi-ribonukleinsav (DNS) vizsgálatok standardizációjára. Ennek megfelelően született meg az az ajánlás, amely hivatott a non human (állati) DNS forenzikus genetikai vizsgálatának szakmai feltételrendszerét és módszertanát szabályozni.¹⁹ A taxonómiai azonosításához leginkább az állati egyedekből származó minták mitokondriális citokrom-b

¹⁶ A botanikai szakértői gyakorlatból vett eset során méhek egyazon családba tartozását a méhekről izolált pollének mikroszkópos vizsgálatával lehetett igazolni (Bozó Csaba, botanikus szakértő, személyes közlés).

¹⁷ 1996-ban a Pécsi Állatkertből megszökött egy szürke farkas. Az állat a Mecseki Erdőgazdaság területén több gyermeket és egy idős hölgyet is megharapott. Az idős hölgy a harapások és a stressz következtében a mentőellátása közben elhunyt. A holttestének igazságügyi boncolás során a testén több tucat harapott sérülést találtak, amelyek fogorvostani vizsgálata is megtörtént. Ezek egyike a később leölt állat állkapcsáról biztosított próbanyomattal összehasonlításra került, amely vizsgálatkor a szakértők az azonosságot igen nagy valószínűséggel véleményezték. In.: Angyal, M., Jegesy, A., Bajnóczky, I., Könczöl, F.: *Lupus in Fabula. A „75. Jahrestagung der Deutschen Gesellschaft für Rechtsmedizin, Zürich, 1996. 09. 24-28.” konferencián bemutatott poszter alapján.*

¹⁸ Tridico, S. R., Houck, M. M., Kirkbride, K. P., Smith, M. E., Yates, B. C.: *Morphological identification of animal hairs: Myths and misconceptions, possibilities and pitfalls. Forensic Science International*, 238 (2014), pp. 101-107. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2014.02.023>

¹⁹ Linacre, A., Gusmao, L., Hecht, W., Hellmann, A. P., Mayr, W. R., Parson, W., Prinz, M., Schneider, P. M., Morling, N.: *ISFG: Recommendations regarding the use of non-human (animal) DNA in forensic genetic investigations. Forensic Science International: Genetics* 5 (2011) 501-505. o.

gén (cyt-b) és citokróom oxidáz gén (COI) DNS szekvenciájának vizsgálata alkalmas. A cyt-b lokusz vizsgálata alapján lehetőségünk van számos gerinces faj (cápák, kígyók, teknősök, orrszarvúk, tigrisek, elefántok stb.) elkülönítésére, a COI gén szekvenciája alapján pedig különbség tehető több gerinctelen állatfaj és halfaj között. A fajspecifikus mitokondriális DNS vizsgálat mellett, megfelelő összehasonlító minta megléte esetén, a sejtmagi DNS short tandem repeat (STR) szekvenciáinak vizsgálatai az egyedazonosítást teszik lehetővé. Ehhez számos domesztikált állatfaj (kutya, macska, ló, szarvasmarha, házigalamb stb.) és néhány vadállat (vaddisznó, szarvas, szirti sas, csörgőkígyó stb.) esetében már megfelelő mértékű populációgenetikai (allélfrekvenciás) adatbázis áll rendelkezésre. Magyarország először 2010-ben Pádár Zsolt és munkatársai végeztek ilyen jellegű vizsgálatokat egy „misztikus” állatkerti vérengzés kapcsán.²⁰ Később több hazai tanulmány született a mangalica,²¹ és a magyar gímszarvas²² egyedeinek azonosításáról is.

Amennyiben a minta degradálódott, a fajta azonosítás alternatívájaként a mátrix közvetítésével végzett deszorpciós ionizáció-repülési idő tömegspektrometria (MALDI-ToF MS) lehet alkalmas az állatból származó minták vizsgálatára.²³ Az automatizált, akár a helyszínen (repülőtereken, kikötőkben) elvégezhető keratin struktúra (toll, szőr) vizsgálatára hivatott módszer különleges jelentőséggel bír védett állatfajokból származó minták analízise esetén.²⁴

4. Az okozott sérülés súlyosságának orvosszakértői véleményezése

Az állatok által, emberen okozott (szúrt, harapott stb.) sérülések orvosszakértői vizsgálata során általában a következő kérdések megválaszolása válhat szükségessé: elsődlegesen tisztázni kell, hogy hol, melyik régióban, mekkora kiterjedésű, valamint milyen jellegű sérülések keletkeztek a sértetten. Ezt követően fontos lehet - ha megállapítható - a sérülések keletkezési sorrendje, kialakulásuk időpontja. Ezután igazolni kell a sérülések állattól való keletkezését, valamint azok mikéntjét. Amennyiben előbbi megállapítható, akkor pontosítani, hogy milyen (adott esetben melyik) állattól jöttek létre. Természetesen ki kell térni a sérülések tényleges gyógytartamára külön-külön sérülésenként és együttesen is. Véleményezni kell, hogy várható-e (kialakult-e) a sérülésekkel kapcsolatban maradandó fogyatékoság, vagy súlyos egészségromlás, illetve, hogy életveszélyes sérülés létrejött-e, és amennyiben igen, az közvetett, vagy közvetlen életveszélyt okozott-e. Célszerű annak szakértői mérlegelése, hogy - figyelemmel a keletkezési mechanizmusra és a sérülések elhelyezkedésére - a kialakultnál súlyosabb sérülés létrejöttével kellett volna-e számolni, és amennyiben igen, mi ennek elmaradásának oka. Végül, ha a sértett elhalálozott, a holttest boncolása során véleményezni kell, hogy

²⁰ Pádár, Zs., Angyal, M., Egyed, B., Füredi, S., Woller, J., Zöldág, L., & Fekete, S. (2001). Canine microsatellite polymorphisms as the resolution of an illegal animal death case in a Hungarian zoological gardens. *International Journal of Legal Medicine*, 115(2), 79-81. DOI: 10.1007/s004140100222

²¹ Molnár, J., Nagy, T., Stéger, V., Tóth, G., Marincs, F., Barta, E.: (2014) Genome sequencing and analysis of Mangalica, a fatty local pig of Hungary. *BMC Genomics* 15: 761. doi: 10.1186/1471-2164-15-761

²² Szabolcsi, Z., Egyed, B., Zenke, P., Pádár, Zs., Borsy, A., Stéger, V., Pásztor, E., Csányi, S., Buzás, Zs., Orosz, L.: (2014) Constructing STR Multiplexes for Individual Identification of Hungarian Red Deer. *Journal of Forensic Sciences* 59(4): 1090-1099. doi: 10.1111/1556-4029.12403

²³ A módszer angol rövidítése SIAM (Species Identification of Animals by MALDI-TOF mass spectrometry)

²⁴ Van Steendam, K., De Wulf, O., Dhaenens, M., Defoche, D.: Species identification from hair by means of spectral library searches. *Int J Legal Med* (2014) 128:873-878 DOI 10.1007/s00414-014-1008-y

megállapítható-e az okozati összefüggés a bekövetkezett halál és a sérülések között, és ha igen, akkor ez közvetlen, vagy közvetett okozati összefüggést jelent-e.

A kérdések megválaszolása részletekbe menő előzményi adatokat, alapos megelőző orvosi vizsgálatot (boncolást) igényel, a lehetséges szövődmények figyelembe vételével, adott esetben kiegészítő (radiológiai, szövettani, mikrobiológiai stb.) vizsgálatokkal. Kiemelendő, hogy a bőr folytonosságát megszakító harapott sérülések potenciálisan fertőzöttnek tekintendők, valamint, hogy a veszettség lehetőségének veszélyére minden esetben gondolni kell. Az eljáró orvos, vagy orvosszakértő feladata a sérülést létrehozó állat azonosításához szükséges, a sértetről történő, látens (pl. DNS törlet biztosítása a harapás közvetlen környezetéből), vagy látható (pl. szőrszál), állati eredetű biológiai anyagmaradványok, esetleg nyomok (pl. ráharapás nyoma) biztosítása, rögzítése is.

Hasonló kérdések merülnek fel az állatokon lévő sérülésekkel kapcsolatban, amelyek megválaszolása állatorvos szakértő feladata. Végül meg kell említenünk az állatmérgezők kapcsán szükségessé váló toxikológiai (magasnyomású folyadék-kromatográfiás [HPLC], vagy gázkromatográfiás-tömegspektrometriás [GC-MS] kombinált) vizsgálatok jelentőségét is.²⁵

Az állatok mindig meghatározó szerepet játszottak az az emberiség történelmében. Kezdetben áldoztuk,²⁶ vadásztuk, majd házasítottuk, ezért óvtuk őket. Használtuk őket a földművelésben, kereskedelemben, utazásainkhoz. Egyes állatok kultikus, vallási, politikai szimbólumainkká váltak. Ma hobby állatok milliói színesítik világunkat, ugyanakkor pedig civilizációnk fejlődése céljából ugyanezen, vagy hasonló állatokkal tudományos kísérleteket végzünk. Használjuk és kihasználjuk őket. Bár jobban félünk a cápatámadástól, a statisztikák szerint évente csak 10 ember hal meg cápaharapás, míg 25.000 kutyaharapás következtében. Igaz utóbbi adat a harapás miatti veszettség következményeit is tartalmazza.²⁷ A környezetünkben élő állatok tehát veszélyt is jelenthetnek. A felelős állattartás ezért mindannyiunk felé alapvető elvárás. A Büntető Törvénykönyvünk 2004-ben bekövetkezett módosítása büntetni rendelte az állatkínzást. Ez a fordulat nagyon nagy előrelépést jelentett, megmutatva a társadalmi felfogásban, az állatok felé bekövetkezett pozitív változást. A bekövetkezett balesetek és bűnesetek kivizsgálása és bizonyítása mindezek miatt különleges feladatot ró a hatóságokra és a bűnüldöző szervekre. Ezt a feladatot egyrészt a nyomozati módszerek specializálódásával, bűnügyi szakember képzéssel, másrészt pedig a forenzikus módszerek fejlesztésével tudjuk maradéktalanul végrehajtani. Tanulmányunkban ezen kettős, nem mindennapi feladatrendszer kívántuk bemutatni.

²⁵ Angyal Miklós – Farkasné Halász Henrietta.: Védett madarak karbofurán okozta mérgezésének nyomozása. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. Pécs, 2016. 213-218. o.

²⁶ Az Ótestamentum szerint az állatáldozatok Krisztus értünk bemutatott áldozatát vetítették előre. (Zsidók 7:27)

²⁷ Forrás: <https://www.gatesnotes.com/Health/Most-Lethal-Animal-Mosquito-Week> (Letöltés ideje: 2017.06.16.)